כגון דאתפיס אחרינא בהדין נדרא אי אמרת חלין הויא תפיסותא אי אמרת לא חלין לא איכא משמשא מאי ת"ש אמר רבי אליעזר אם הפר נדרים שבאו לכלל איסור לא יפר נדרים שלא באו לכלל איסור שמע מינה לא חלין מי קתני שאינן באין שלא באו קתני עדיין לא באו ת"ש (א)אמר להן ר"א ומה במקום שאין מיפר נדרי עצמו משנדר מיפר נדרי עצמו עד שלא ידור מקום שמפר נדרי אשתו משתדור אינו דין שיפר נדרי אשתו עד שלא תדור מאי לאו דאשתו דומיא דיליה מה [הוא] דלא חיילין אף אשתו נמי דלא חיילין לא הא כדאיתא והא כדאיתא ת"ש (ב)אמרו לו לר"א ומה מקוה שמעלה את הטמאין מטומאתן אין מציל על הטהורים מליטמא אדם שאין מעלה את הטמאין מטומאתן אינו דין הוא שלא יציל על הטהורין מליטמא שמע מינה לא חיילין אימא

ר"ן

בהדיא בריש פ' מי שאמר הריני נזיר (נזיר כח:) דגרס התם איבעיא להו בעל מיעקר עקר או מיגז גייז למאי נפקא מינה לאשה שנדרה בנזיר ושמעה חברתה ואמרה ואני ושמע בעלה של ראשונה והפר לה אי אמרת מיעקר עקר ההיא נמי אשתריא ואי אמרת מיגז גייז ההיא אשתריא וחברתה אסורה:

ס"ש אמר להם ר' אליעזר אם הפר נדרים שבאו לכלל איסור וכו' ש"מ לא חיילין. נראה בעיני דמש"ה משמע ליה דלא חיילין נהי דלישנא דמתני' לא דייק הכי משום דנשלמא אי אמרת לא חיילין איתיה לק"ו דאי הפרה מבטלת נדרים שחלו כבר כ"ש דמעכבא שלא יחולו אבל אי אמרת דחיילין ובטלין מאי ק"ו כיון דחיילין הרי באו לכלל איסור. ומהדר ליה אם איתא כדקאמרת הוה ליה לתנא למיתנא שאין באין דהאי לישנא משמע דהפרה מעכבת בהו שלא יבואו והא לא קתני הכי דשלא באו קתני דמשמע דעדיין לא באו אלא שסופן לבא הלכך על כרחך תנא דמתני' סבר דחיילין ובטלין ואפילו הכי איכא ק"ו דאם הפרה מבטלת נדרים שבאו לכלל איסור ולא היתה הפרה עמהם כל שכן שיפר נדרים שנולדו במומן עמהן דהיינו הפרת הבעל: **הא שמע ומה במקום שאין מפר נדרי עצמו משידור.** כדכתיב לא יחל דברו(ד) אבל אחרים מוחלין לו מפר נדרי עצמו עד שלא ידור כדאמרינן בפ' ארבעה נדרים (לעיל כג:) הרוצה שלא יתקיימו נדריו יעמוד בר"ה ויאמר כל נדרים שאני עתיד לידור יהיו בטלין: **מאי לאו דאשתו דומיא דיליה.** דההוא גוונא גופיה דמתיר נדרי עצמו דהיינו שלא יחולו כלל דאין ר' אליעזר ק"ו לנדרי אשתו מה הוא דלא חיילין דאי הוו חיילין הוה צריך היתר חכם אף אשתו נמי דלא חיילי כלל: **הא כדאיתא והא כדאיתא.** אע"ג דר"א יליף ק"ו מנדרי עצמו לנדרי אשתו לאו למדמי להו לגמרי דדידיה לא חיילי כלל ודאשתו חיילי ואפילו הכי שפיר יליף ק"ו. וקשה בעיני וליגמר נמי מק"ו דידיה שלא יחולו נדרי אשתו כלל כשם שאין חלין נדרי עצמו ונראה לי דלא מלי למילף הכי משום דנדרי עצמו היינו טעמא דהיכא דאתני מעיקרא לא חיילי כלל משום דכיון דשכח תנאו בשעת נדרו ה"ל נדר בטעות ולא חייל כלל משא"כ בנדרי אשתו דליכא למימר הכי אלא מיהו לענין שיהו מופרין נדרי אשתו לאחר שיחולו שפיר איכא למילף ק"ו דכיון דבנדרי עצמו אשכחן דטעותא דקמי נדרו מבטל נדריו קודם שידור ואפילו הכי ההוא גוונא גופיה לא מבטל להו לאחר שידור דהא כל נדר שהוא (ה)נדר בפתח נדר טעות הוא דמה לי אי מלינן למימר דאילו ידע מאי דאתני מעיקרא לא היה נודר ומה לי אי מלינן למימר אילו הוה ידע האי פתחא דידע השתא לא היה נודר לא ודא אחת היא אלא מאי אית לך למימר דנהי דבהאי גוונא אינו מתיר לעצמו לאחר הנדר כל שקדם ההוא גוונא גופיה לנדר הרי הוא מתיר לעצמו וכ"ש בעל דבדין הוא דנימא דבההוא גוונא דמפר לאחר שנדרה אשתו דהיינו שמפר נדריה מהפרה ואילך ולא עקר ליה מעיקרא מפר נמי עד שלא תדור שיהו חלין ובטלין. כן נראה לי: **הא שמע אמרו לו לר' אליעזר מקוה יוכיח שמעלה את הטמאין מטומאתן ואין מציל על הטהורים מליטמא** כך הגירסא במקצת הספרים וכפירוש הרב ר' ברוך ז"ל. והכי אמרי ליה לרבי אליעזר היכי דנת קל וחומר שיותר הוא ראוי להתבטל מה שלא חל איסורו

רש"י

דאי אתפיס אחרינא בהדין נדרא. כגון שנדרה בנזיר ואמרה הריני נזירה ושמע איש אחר ואמר ואני כמו כך: **ואי אמרת חיילי הוי תפיסותא.** וחייל נמי אאידך דאתפיס נמי בהדי האי נדר: **ואי אמרת לא חיילי.** כמי שלא נדרה דמי ולא חייל נמי אאידך דאתפיס ביה: **[ש"מ].** מדקאמר שלא באו לכלל איסור שמע מינה לא חיילי כלל: **מי קתני שאין באין.** דמשמע אפילו לכשהיא נודרת: **שלא באו קתני.** משמע דעדיין לא נדרה. אבל לכשיבאו כשתדור אכתי תיבעי לך אי חיילי אי לא: **שאין מפר נדרי עצמו (א)משידור.** שאין אדם מפר נדרים לעצמו אלא א"כ נשאל לחכם דכתיב לא יחל דברו (במדבר ל) (ג)הוא אינו מיחל וכו': **מפר נדרי עצמו עד שלא ידור.** כדתנן בפרק ארבעה נדרים (לעיל כג:) הרוצה שלא יתקיימו נדריו יעמוד בראש השנה ויאמר כל נדר וכו': **הא כדאיתא והא כדאיתא.** נדרי עצמו לא חיילי כלל כי מבטל להו מראש השנה אבל נדרי אשתו כשהוא מקדים ומפר אותן חיילי ובטלי לאחר הואיל ועל דעת בעלה היא נודרת. ובברייתא מפרש אמרו לו לר"א אם אמרו בנדרי עצמו לכך הן בטלין כשהן באין לאחר מכאן שכן בידו להקים תאמר בנדרי אשתו שאינו יכול לקיים עד שלא תדור וכו': **ס"ש אמרו לו לר"א מקוה יוכיח ומה מקוה שמעלה את הטמאים מטומאתן.** שהטובל בו עולה מטומאתו: **אין מציל על הטהורים מליטמא.** שאינו יכול לטבול בו על מנת שאם יגע בטומאה לאחר כך שתועיל לו האי טבילה שלא יטמא. אף בעל נמי אע"פ שמעלה נדר אשתו שנדרה מאיסור להיתר אינו יכול להציל על הנדרים שעתידה לידור שיהא מקדים להן הפרה. מדקאמרו ליה הכי על הטהורים שלא יטמא שמע מינה דלא חיילי דהכי שמיע להו מיניה דר"א דלא חיילי משום הכי קאמרי ליה בהאי לישנא על הטהורים מליטמא: **אדם שאין מעלה את הטמא מטומאתו אינו דין שלא יציל על הטהורים מליטמא.** הכי פירושו אדם שאין מעלה את הטמאים מטומאה שאם בלע טבעת טמאה והקיאה דרך בית הריעי לא אמר דתיהוי ככלי גללין ותעלה מטומאתה: **אינו דין שלא יציל על הטהורים מליטמא.** שאם בלע טבעת טהורה כדי להקיאה דרך בית הריעי שלא תקבל טומאה לאחר כן מפני שהיא כגללים שאין מיטמא וכשם שאין מציל על הטהורים מליטמא כל עיקר כך לא יהא מועיל לו לארוס כשמפר לנדרי אשתו שעתידה לידור: ע"א מ"ר **ומה אדם שאין (ב)מעלין את הטמאין מטומאתן.** שאם בלע טבעת טמאה וטבל לאחר כן אינו מועיל לטבעת טבילתו דלטומאה בלועה לא מהני טבילה ואם הקיאה אחרי כן טמאה: **מציל על הטהורים.** שאם בלע טבעת טהורה ואח"כ נטמא מציל על הטבעת כיון דבלועה היא לא נטמאה: **מקוה שמעלה את הטמאים מטומאתן.** שאם טבלו בו טהורין אינו דין שיציל על הטהורין מליטמא דאפילו נגעו (ג) הטומאה לא יטמאו: ע"א **ומה מקוה שמעלה וכו'.** הכי פירושו (ד) שעל שם ומה חכם שמעלה הקמה שקיים הבעל שמתיר לה אין מציל על אדם שאם ידור לא יהא נדר אדם שאינו מעלה הטמאין כו' כדפרישית בטבעת אף בעל נמי שאינו יכול להפר הקמתו אלא א"כ ישאל לחכם אינו דין שאינו מפר בנדרי אשתו קודם שנדרה שאינו מועיל כלום מה שהפר קודם שתידור שלא יהא נדרים: אימא

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שאין וכו' משנדר שאין אדם: (ב) ד"ה ע"א מ"ר ומה אדם שאין מעלה את: (ג) ד"ה מציל וכו' נגעו בטומאה: (ד) ד"ה ע"א ומה מקוה שמעלה וכו' על שם שהחכם מתיר את הנדר כמקוה המטהר את הטמא והכי פירושו ומה חכם שמעלה הקמה וכו' קודם שתדור שלא יהא הנדר חל הס"ד:

◆

תוספות

בגון דאתפיס אחרינא בהדין. דאמרה הריני נזירה ושמע אחר וא' ואני: **אי אמרת חיילי הוי תפיסותא.** וקשי [נזיר]. וקשי דמיד שאלה נזירה' הופר הנדר מיד שהרי היפר כבר, שמא אינו מופר תכף לנדרי' [אלא] עד תוך כדי דיבור [בכדי] שיאמר מופר ליכי, ואותו שנדר א' מיד [אחר] שנדרה ואני, א"כ אותו שנדר א' ואני כמו עיקרה, כיון דחל כלל הוי נזיר, דע"כ לא איבעיא לרמי בר חמא בפ"ק (לעיל יא:) בבשר אחר וזריקה אי בעיקרה מתפיס או כהשתא אלא משום דאי פתח הרי זו כלותה חתיכה שנזרק עליה הדם, אבל אי הרי זו כעיקר דאותה חתיכה הוי זה התפסה מעלית, ואי לא חיילי כלל לא הוי התפסה וליכא ממשא. מאי: **ש"מ לא חיילי.** ודחינן מי קתני שאינן באים דהוי משמע שלעולם לא יבאו, שלא באו קתני, עדיין לא באו אבל איכא למימר עדיין יבאו: **מה במקום שאינו מפר נדרי עצמו משידור.** שהוא אינו יכול להתיר נדרי עצמו, דכתיב (במדבר ל) לא יחל דברו: **מפר נדרי עצמו עד שלא ידור.** כדאי' בפ' ד' נדרים (כג:) ר"ל אר' עומד אדם בר"ה ואו' כל נדרי' שאני עתיד לידור יהו בטלי': **שיכול להפר נדרי אשתו משתדור.** כדכתי' (במדבר ל) ואם הפר יפר: **דאשתו דומי' דיליה כו'.** התר אשתו דומיא דהתר נדרי עצמו עד שלא ידור: **מה הוא [דלא] חיילי.** שאלמלי [חיילי] לא היה יכול להתיר, שהרי אינו מיחל לעצמו כדכתי' (שם) לא יחל: **לא הא כדאיתא והא כדאיתא.** דאע"ג דנדרי עצמו לא חיילי איכא למימר דשמא נדרי אשתו חיילי. ואי"ת כיון דיליף מנדרי עצמו דלא חיילי, כמו כן נדרי אשתו דלא חיילי, וי"ל דאדרבה [כיון דלא] אשמועי' שיש לו להפר נדרי (את) אשתו עד שלא תדור אלא משום דמוען דמפר נדרי אשתו משתדור ואלים יותר מנדרי עצמו וא"כ יש לנו לומר דחיילי ובטילי כמו בנדרי אשתו דמשתדור דחלין (שהרי טעמא אחרינא היא אסורה) עד הפרת הבעל: ה"נ וכן מלא הר"ר אליעזר בספ' ר"ת, **אמרו לו לר"א מקוה יוכיח** שמעלה הטמאים מטומאתם, פי' בטבילה, ואינו (מועיל) [מציל] על הטהורים מליטמא, שהטהור הטובל במקוה להנצל מלהטמא אם יטמא שוב אינה מועלת לו אותה [טבילה] וה"נ מטמא כשיגע בשרץ, אף אני אביא בעל שאע"פ שמפר נדרי אשתו משתדור אינו מפר עד לא תדור ש"מ לא חיילי. מדאמרי ליה רבנן הכי דלדבריך הי"ל לומר במקוה כיון דמעלה טמא מטומאתו שיציל על הטהו' מליטמא, אלמא הכי אר"א גבי הפרה כיון דמהני לנדרי' שבאו לכלל איסור שתועיל לנדרים שלא באו לכלל איסו' ולא יחולו, דומיא דמקוה דאמרי שהי"ל לומר שיציל על הטהור ולא תחול הטומאה:

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ו], ב) [תוספתא פ"ו ע"ש], ג) [ברכות לב.], ד) [במדבר ל, ה) [צ"ל ניתר],

◆

פירוש הרא"ש

דאתפיס אחרינא בהדין נדרא. כגון שאמרה הריני נזירה ושמע אחד ואמר ואני כתוך כדי דבור ונהי דבטליה לאלתר היינו בכדי שיוכל הבעל לומר מופר ליכי ובתוך זה אמר ואני א"כ כגון דאמר והריני בעיקרא ואי חל הנדר הוי נזיר אע"פ דנתבטל לאלתר ואע"ג דמיבעיא ליה לרמי בר חמא בפ"ק (דף יא:) גבי בשר שלמים אחר זריקה אי כדמעיקרא קמתפיס אי כדהשתא ה"מ בסתם אבל אם פי' כדמעיקרא פשיטא דחייל ואי (לאו) לא חייל כלל אפי' אמר מעיקרא לאו כלום קאמר דלא חייל נדר מעולם: **ש"מ לא חיי'.** מדקתני לא באו לכלל איסור: **מי קתני שאינן באין.** דהוי משמע אף אחר שתדור אותן אינן באין לכלל איסור כלל: **שלא באו קתני.** דמשמע שעדיין לא באו אבל עתידין לבא כשתדור אותם: **במקום שאינו מפר נדרי עצמו משידור.** דאמרי' הוא אינו מיחל אבל אחרים מוחלין לו: **מפר נדרי עצמי עד שלא ידור.** כדאמר בפ' ד' נדרים (דף כג:) הרוצה שלא יתקיימו נדריו של כל השנה יעמוד בר"ה ויאמר כל נדרים שאני עתיד לידור בזו השנה יהיו בטלין: **מה דיליה לא חיילי.** דאי חיילי לא מצי להתיר עצמו: **הא בדאיתא והא בדאיתא.** דיליה לא חיילי כלל אבל דילה חיילי ובטלי ולא תקשי לך היאך לא יהא הנדון דומה לראיה דהכי ילפינן דכיון דמוען למפר נדרי אשתו משתדור ואלים כחו יותר מבנדרי עצמו מעתה יש לנו לומר דעד שלא תדור נמי חיילי ובטלי כמו משתדור: **אמרו לו לר"א מקוה יוכיח שמעלה את הטמאים מטומאתן.** בטבילה ואינו מציל על הטהורים מליטמא שהרי טהור הטובל כדי להנצל מטומאה אם יגע בו שרץ אינה מועלת לו להנצל מטומאה: **אף אני אביא בעל.** אע"פ שמפר נדרי אשתו משתדור אינו מפר עד שלא תדור: **שמע מינה לא חיילי.** מדמייתו רבנן לר"א ראיה ממקוה שאינו מציל על הטהורים מלקבל טומאה מכלל דשמעינן ליה לר"א דהוא אמר בנדרים שהבעל מפר לה לענין זה שלא יחולו כלל ואהא מייתי ראיה ממקוה דאע"ג דמועיל לטומאה שעברה אינו מועיל לטומאה שעתידה לבא שלא תחול עליו: